

STUDIA WYBORCZE

STUDIA **TOM XX**
2015

WYBORCZE

Łódzkie Towarzystwo Naukowe

SPIS TREŚCI

STUDIA I ARTYKUŁY

ANNA RAKOWSKA-TRELA

<i>Prawa wyborców w kampanii wyborczej</i>	7
<i>Voters' rights in election campanign</i>	34

PIOTR UZIĘBŁO

<i>Zgłaszanie kandydatów w wyborach do Sejmu i Senatu. Wybrane problemy ..</i>	35
<i>Submission of candidates for elections to the Sejm and the Senate. Selected issues</i> ..	54

ANNA MŁYNARSKA-SOBACZEWSKA

<i>Instytucja recall election w regulacjach stanowych USA</i> ..	55
<i>Recall election in the U.S. law and practice</i> ..	77

ARTYKUŁ RECENZYJNY

ZBIGNIEW NAWORSKI

<i>Galiczyjskie wybory. Działalność Centralnego Komitetu Wyborczego w Galicji Wschodniej w latach 1867–1906</i> Magdaleny Semczyszyn ..	79
---	----

SPRAWOZDANIE

MARCIN RULKA

<i>Sprawozdanie z Międzynarodowej Konferencji Naukowej (Conference for e-Democracy and open Government), Krems (Austria), 20–22 maja 2015 roku ..</i>	93
---	----

BIBLIOGRAFIA	93
ANNA FRYDRYCH-DEPKA, PAWEŁ RAŻNY <i>Polska bibliografia wyborczo-referendalna za 2014 rok</i>	99
WYNIKI WYBORÓW I REFERENDÓW NA ŚWIECIE	
MAGDALENA WRZALIK <i>Wyniki wyborów prezydenckich, parlamentarnych i referendów na świecie w okresie od 30 kwietnia 2015 roku do 30 września 2015 roku</i>	133

Anna Rakowska-Trela

Dr, adiunkt, Centrum Studiów Wyborczych,
Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego,
anna.rakowska@adwokatura.pl, POLAND

PRAWA WYBORCÓW W KAMPANII WYBORCZEJ**Streszczenie**

Artykuł dotyczy praw wyborców w kampanii wyborczej - zagadnienia, które nie cieszy się dużym zainteresowaniem w doktrynie prawa, gdzie kampanię wyborczą omawia się niemal wyłącznie od strony rywalizujących komitetów wyborczych i kandydatów. Autorka wyróżnia następujące prawa wyborców: do uzyskiwania informacji na temat rywalizujących osób i ugrupowań, do artykułowania swoich potrzeb i poglądów, do prowadzenia agitacji wyborczej, a nadto do podjęcia decyzji wyborczej w spokoju, przy czym pierwsze i ostatnie z wymienionych praw składają się na szersze prawo do podjęcia wolnego od emocji, przemyślanego, „dobrze poinformowanego” wyboru spośród rywalizującymi ugrupowaniami i kandydatami. Ich źródeł poszukuje w konstytucyjnych zasadach i prawie: zasadzie demokratycznego państwa prawnego, zasadzie suwerenności Narodu, wolności słowa i prawie wybierania. Omawiając istotę i znaczenie wymienionych praw, w podsumowaniu Autorka formułuje postulaty *de lege ferenda*.

Słowa kluczowe: wybory, wyborca, prawa człowieka i obywatela, kampania wyborcza.

VOTERS' RIGHTS IN ELECTION CAMPAIGN**Summary**

His article is about the rights of electors in election campaign. His topic is important, but the scientists are not very interested in it. The Author seeks the source of those rights in Polish Constitution: in Article 2 (the rule that Republic of Poland shall be a democratic state ruled by law), Article 4.1, which states, that supreme power in the Republic of Poland shall be vested in the Nation, Article 54 (the freedom to express opinions, to acquire and to disseminate information) and Article 62 (the right to vote). The Author distinguishes: the right to be informed about the candidates and their election platforms, the right to express opinions and needs, the right to participate in election campaign and the right to make a decision alone, in calmness.

Keywords: election, voter, the freedoms and rights of persons and citizens, electoral campaign, contamination.

Piotr Uziębło

Dr hab., profesor, Katedra Prawa Konstytucyjnego i Instytucji Politycznych,
Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego,
pedrou@interia.pl, POLAND

ZGŁASZANIE KANDYDATÓW W WYBORACH DO SEJMU I SENATU. WYBRANE PROBLEMY

Streszczenie

W niniejszym artykule autor dokonuje analizy procedury zgłaszania list kandydatów w wyborach do Sejmu oraz zgłaszania kandydatów na senatorów w kontekście realizacji zasady wolnych wyborów oraz innych standardów demokratycznych wyborów. Uznając, że zasadniczo regulacje zawarte w kodeksie wyborczym wypełniają owe standardy, wskazuje on na pewne niedoskonałości obowiązujących unormowań. Przede wszystkim dotyczy to konieczności przedłożenia co najmniej 5000 podpisów wyborców zamieszkałych w okręgu, aby zarejestrować listę kandydatów w wyborach sejmowych i 2000 podpisów niezbędnych do rejestracji kandydata na senatora. Autor krytycznie ocenia również rozwiązanie, zgodnie z którym na liście wyborczej do Sejmu musi znajdować się co najmniej tylu kandydatów, ile mandatów przypada do obsadzenia w okręgu. Komitety wyborcze mniejszych ugrupowań oraz komitety wyborcze wyborów mogą mieć problemy z przedstawieniem aż tak znacznej liczby kandydatów. Ponadto istotne wady dotyczą również braku sądowej kontroli rozstrzygnięć administracji wyborczej o odmowie rejestracji list wyborczych lub poszczególnych kandydatów, a także mało efektywnej procedury weryfikacji prawidłowości złożonych podpisów poparcia dla list kandydatów.

Słowa kluczowe: listy kandydatów, zgłaszanie kandydatów w wyborach parlamentarnych, komitety wyborcze.

SUBMISSION OF CANDIDATES FOR ELECTIONS TO THE SEJM AND THE SENATE. SELECTED ISSUES

Summary

In this article the author analyzes the procedure of submission of lists of candidates for deputies to the Sejm and for senators to the Senate regarding the principle of free elections and other democratic standards. Considering that generally election code regulations fulfill these standards, he also indicates some disadvantages in Code regulations. These defects relate primarily required number of at least 5,000 signatures of voters who permanently reside in a given electoral constituency to submit lists of candidates to the Sejm in that constituency and 2,000 signatures for registering a candidate for senator. The author also critically refers to the legally

required number of candidates on the constituency lists in the elections to the Sejm. The number of candidates for deputies to the Sejm submitted by the constituency list may not be lower than the number of seats in that constituency. Electoral committees of smaller political parties and election committees of voters in practice have problems with fulfilling this condition. Another imperfections of the Code is lack of procedure for judicial review of decisions of the election administration to refuse to register the list and also the difficulty of effectively verifying the authenticity of signatures of voters supporting the submission of lists of candidates.

Keywords: of candidates, submission of candidates for parliamentary elections, election committees.

Anna Młynarska-Sobaczewska

Dr hab., profesor, Zakład Prawa Konstytucyjnego i Badań Porównawczych,
Instytut Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk, Warszawa,
anka.sobaczewska@gmail.com, POLAND

INSTYTUCJA *RECALL ELECTION* W REGULACJACH STANOWYCH USA

Streszczenie

W artykule przedstawiono genezę, rozwiązania prawne i praktykę stosowania instytucji *recall election* w systemie prawa amerykańskiego. Wskazane zostały także podniesione w orzecznictwie sądów USA kwestie związane z konstytucyjnością odwoływania osób pełniących funkcje publiczne z wyboru, takie jak trwałość mandatu, zasada reprezentacji i republikańskiej formy rządów.

Słowa kluczowe: *recall*, odwołanie przed upływem kadencji, głosowanie, demokracja bezpośrednia.

RECALL ELECTION IN THE U.S. LAW AND PRACTICE Summary

The article depicts recall election in US legal orders and practice. It also regards some fundamental questions concerning constitutionality of recall – like a right of public officer to remain the seat full period of the term, representativeness and republican form of government.

Keywords: recall election, direct democracy.